

BURBAUMIA

MEDEDELINGEN VAN DE BRYOLOGISCHE
WERKGROEP DER KON.NED.NAT.HIST.VER.

17e jaargang no 1/2 - Juli 1963

REDACTEUR: E. Agsteribbe, Galileiplantsoen 13hs, Amsterdam-O.
ADMINISTRATEUR: S. Groenhuijzen, Achillesstr. 10th, Amsterdam-Z.

DE VOORJAARSEXCURSIE 1963

naar Durbuy aan de Ourthe (België)

door E. Agsteribbe,
P. Bakker, J. Frencken,
G.R. Gradstein en S. Groenhuijzen.

I. Verslag van zaterdag 27 april (centrum Durbuy en Escalier naar Pointe de Vue).

door J. Frencken

Als plaats van samenkomst was afgesproken het plein voor Hotel "La Roche", waar we door Prof. v.d. Wijk en zijn echtgenote verwelkomd werden. Aanwezig waren: E. Agsteribbe, P. Bakker, J. Frencken, R. Gradstein, S. Groenhuijzen, A. Luitingh, W. Vergouw, S. v.d. Werf, J. Zandstra en B. v. Zanten en we mochten ook onze gast de heer E. Jacques uit Gooreind in België welkom heten. Mevr. Koopman, die ook van de partij zou zijn, kon wegens ziekte niet komen. Later op de dag kon ook het echtpaar Harmsen zich bij de groep voegen. Voor zo'n "verre" excursie toch wel een bijzonder grote opkomst.

Alvorens ons echter op weg naar ons eerste gebied van onderzoek te begeven werd op voorstel van Prof. v.d. Wijk beslo-

ten dat voor elke excursiedag door een lid een afzonderlijk verslag gemaakt zou worden. Waarna J. Frencken op zich nam dat voor de eerste dag te doen, R. Gradstein voor de tweede, P. Bakker voor de derde en Agsteribbe en Groenhuijzen op zich namen het geheel daarna, evenals de soortenlijst, samen te stellen.

Na dit "formele" gedeelte gingen we het centrum van Dur-buy onderzoeken op de mosvegetatie. Het was heerlijk zonnig weer, alhoewel wat schraal. Des nachts was het er behoorlijk koud geweest, waardoor de mosvegetatie nogal wat droog was. Onze eerste schreden gingen naar een oude muur, waarop we *Homalothecium sericeum* vonden met sporenkapsels, *Tortula muralis*, *Encalypta streptocarpa* en *Streblotrichum convolutum* (= *Barbula convoluta*). Op een oude balk groeide weelderig *Amblystegium serpens* en *Brachythecium rutabulum*. Op een kastanjeboom *Orthotrichum affine* en *Dicranoweisia cirrata*. Onder aan de voet van de trappenhelling werden al zeer aardige vondsten gedaan. Zoals altijd bij onze excursies in "geaccidenteerde" terrein moesten enkele mensen beslist aan het klauteren. Maar daardoor werden toch enkele leuke vondsten gedaan, zoals *Rhytidiadelphus triquetrus*, *Neckera crispa*, *Ctenidium molluscum*, *Encalypta streptocarpa* en *Porella platyphylla*. Ook *Neckera complanata* c. spor., *Camptothecium lutescens*, *Plagiochila asplenioides*, *Schistidium apocarpum* werden hier genoteerd. Ook werd nog een andere *Rhytidiadelphus* hier gezien, n.l. *Rh. loreus*. In zeer langzaam tempo werd de "trap" bestegen, maar hierdoor kon er nauwkeurig geïnventariseerd worden. Stinkend Nieskruid, Longenkruid, Amandelwolfsmelk en Gulden Boterbloem versierden de randen van ons pad. Om nog enkele mossen te noemen op dit traject: *Thuidium tamariscinum*, *Lophocolea bidentata* en *heterophylla*, *Eurhynchium striatum* en *Oxyrrhynchium praelongum*, *Metzgeria furcata*, *Rhynchostegium confertum*, *Cirriphyllum piliferum*, *Campylium chrysophyllum*, *Isothecium myosuroides*, *Fissidens bryoides* en het fraaie levermosje *Frullania tamarisci*. Wat in het veld nogal op *Seligeria recurvata* leek, bleek, na microscopisch onderzoek thuis, rijk fructificerende exemplaren van *Weisia controversa* te zijn.

Na genoten te hebben van het prachtige uitzicht over Dur-buy werd er langs de andere kant van het stadscentrum afge-daald, waarbij een klein beekje getraverseerd werd. Hier no-

teerden we nog prachtig kapseldragende *Conocephalum conicum*, *Mnium punctatum*, *Platyhypnidium riparioides*, *Mnium undulatum*, *Bryoerythrophyllum recurvirostre*, *Brachythecium rivulare*, *Pellia endiviaefolia*, *Calliergonella cuspidata* en *Anomodon viticulosus*.

Terug op het marktplein werden we, gezeten op het terrasje voor het hotel, uitgenodigd door Prof. v.d. Wijk en Mevr. v.d. Wijk gezamenlijk de thee te gebruiken. Al pratend over de gedane vondsten werd onze eerste excursiedag besloten.

II. Verslag van zondag 28 april (langs Ourthe en naar Palange) door G.R. Gradstein

Op de tweede dag van ons verblijf in Durbuy werd 's ochtends om 9 uur verzameld bij het kampeerterrein langs de Ourthe. Het mooie weer van de vorige dag was helaas voorbij, een fikse regenbui viel neer en het is die dag vrijwel niet meer droog geweest. Desalniettemin werd er direct begonnen met een inspectie van de bomen langs de autoweg naar Tohogne, voor het merendeel Linde en Esdoorn. Veel interessants leverden de stammen met nog vrijwel geheel kale kruinen echter niet op. We noteerden o.m. *Frullania dilatata*, *Dicranoweisia cirrata*, *Orthotrichum affine* en *Homalothecium sericeum*. Van de talrijke lichenen waarmee de bomen begroeid waren werd vrij veel materiaal verzameld; hierover zal onze belgische gast op deze excursie, die zich als een gedegen lichenoloog ontpopte, verslag uitbrengen. Verderop bij de Gendarmerie van Durbuy troffen we interessante epiphyten aan: *Leucodon sciuroides*, *Anomodon viticulosus* en *Orthotrichum lyellii*, deze laatste volop met kapsels. Een grappige licheen, *Pertusaria amara*, bezorgde enkele "proefgrage" deelnemers een lang aanhoudende bittere smaak in de mond. Van het loodrechte kalkmuurtje langs de rechter (W)-oever van de Ourthe werd rijkelijk fructificerend materiaal verzameld van *Orthotrichum anomalum* en *Schistidium apocarpum*.

Inmiddels waren de meesten de weg overgestoken, waar hen fraaie kalkrotsen wachtten, min of meer analoog met de rotswanden aan de andere kant van de Ourthe, die de vorige middag bezocht werden. De rotsen waren hier echter minder steil

en dientengevolge rijker begroeid. *Sesleria coerulea* domineerde duidelijk, daarnaast vielen *Helleborus foetidus* en *Euphorbia amygdaloides* ons op. De moslaag was rijkkelijk vertegenwoordigd met calciphiele mossen zoals *Tortella tortuosa*, *Encalypta streptocarpa*, *Campylium chrysophyllum*, *Neckera crispata*, *Ctenidium molluscum* en *Hypnum cupressiforme* var. *lacunosum*, deze laatste twee met kapsels evenals *Camptothecium lutescens* en *Barbula unguiculata*. De grijze kussentjes van *Grimmia pulvinata* op de meest naakte rotsgedeelten waren een lust voor het oog. Naast het naambord "Durbuy" stootten we op forse plakaten van *Rhytidium rugosum*, het vermaarde Buizerdmos, waar tijdens de najaarsexcursie op Walcheren tevergeefs naar gezocht werd; ook *Abietinella abietina* kwam hier tevoorschijn. Voorbij de Gendarmerie verlaat de weg naar Tohogne de Ourthe en buigt af naar het N.W. Links van de weg stroomt een beekje dat bij de Gendarmerie samenvloeit met de beek uit de vallée La Bonne Fontaine, die we 's middags zouden bezoeken. Terwijl de meesten druk bezig waren de laanbomen van mos te ontdoen daalden enkelen af naar het beekje en visten forse hoeveelheden van *Platyhypnidium riparioides* uit het snelstromende water op. Langs de lemige oever groeiden bovendien volop *Brachythecium rutabulum* (ter plaatse voor rivulare aangezien), *Oxyrrhynchium praelongum* en diverse *Mniums* (o.a. *M. punctatum*). Later op de ochtend werd uit dit beekje door Luijtingh kapseldragende *Platyhypnidium riparioides* verzameld.

De helling langs de rechter kant van de weg bestaat aanvankelijk nog uit naakte kalkrots, doch spoedig krijgt het bos de overhand en neemt de hele helling in beslag. Rijkkelijk bloeiden hier de anemonen, het speenkruid en de primula's, doch door het late voorjaar vertoonde de boomlaag, met zeer veel meidoorn, haagbeuk en hazelaar, nog nauwelijks blad. Hoewel Prof. v.d. Wijk met vrij grote snelheid de weg afmarcheerde en de regen van geen ophouden wist, werden hier nog enkele fraaie vondsten gedaan. Zo ontdekte Agsteribbe vrij spoedig *Lophocolea minor* in kleine groenige matjes vlak langs de weg. Onder een overhangend rotswandje werden door sommigen plakkaatjes van uitermate peuterige mosjes van het gesteente geschraapt; vermetel was hij die ze direct wist thuis te brengen. Later bleek dit *Seligeria recurvata* te zijn. Andere deelnemers waren de helling opgeklommen en ontdekten op de rotsige bosgrond fraai fructifiërend materiaal van *Neckera crispata*.

pa, in gezelschap van o.m. *Porella platyphylla*, *Scapania nemorosa*, *Metzgeria furcata* en *Hylocomium splendens*. De talrijke stronken leverden aardig wat op: *Radula complanata*, *Brachythecium salebrosum*, *Eurhynchium striatum* en kapseldragen- de *Neckera complanata*. Treffpunt van beide, ietwat versplinterde groepen excursionisten was een dichtbegroeid brommetje langs de wegrand waar volop *Pellia endiviaefolia* en *Cratoneuron commutatum* groeiden, de laatste met vaak geheel verkalkte stengels. *Philonotis* werd ondanks enthousiast speuren niet gevonden, wel (na enige discussie) *Bryum pseudotriquetrum*, *Calliergonella cuspidata* en *Lophocolea bidentata*.

Met gezwinde spoed werd nu de weg overgestoken, waar ons aan de overkant van 't beekje een soort *Alnetum* wachtte, tamelijk vochtig en zeer humeus. Op de lange rechte stammen prijkten *Orthotrichum lyellii* en *Ulota bruchii*, beide met kapsels; van de bodem werd *Cirriphyllum piliferum* verzameld. Naarstig werd hier gezocht naar kapsels van *Mnium undulatum*, doch het geluk deze te vinden zou ons pas aan 't eind van de middag beschoren zijn. Via het hoger gelegen hellingbos, een opgaand Querceto-Carpinetum met een zeer gevarieerde boomlaag, werd nu met spoed de terugtocht aanvaard, de hotelgasten moesten immers tijdig terug zijn voor hun diner.

Die middag werd ons doel gevormd door de Vallée La Bonne Fontaine (Palange) en het hellingbos tussen dit dal en de autoweg naar Tohogne. Direct achter de Gendarmerie volgden we 't bospad waarlangs 's ochtends onze terugtocht ons gevoerd had, doch nu namen we een meer gepast bryologisch tempo in acht. De steile, lemige wegrand leverde ons reeds spoedig fraaie soorten op, zoals *Rhodobryum roseum*, *Mnium rostratum* en *Mnium marginatum* (= *M. serratum*). Dichte moskussens met o.m. *Plagiochilla asplenoides*, *Porella platyphylla*, *Rhytidiadelphus triquetrus*, *Hylocomium splendens* en *Plagiothecium* bedekten de bodem over grote oppervlakten; op de stronken noteerden we diverse levermossen zoals *Radula complanata*, *Metzgeria furcata*, *Frullania dilatata* en *Lophocolea heterophylla*. Het wegdek werd hier en daar gevormd door *Pellia epiphylla*. Onder het mossenzoeken door konden we zeldzaamheden bewonderen zoals *Paris quadrifolia*, *Carex digitata* en *Carex pendula*.

Hogerop de heuvel kwamen we in een duidelijk armere bosvegetatie terecht, vermoedelijk Wintereiken-Berkenbos. Bryo-

logisch gezien leverde dit bos ook zeer weinig op, voornamelijk *Polytrichum formosum*.

Na de kam van de heuvel getraverseerd te hebben wachtte ons een uitermate glibberige en steile helling, waar ten slotte het zich slingeren van stam naar stam nog de beste perspectieven bleek te bieden voor een veilige afdaling naar het dalletje, de vallée La Bonne Fontaine. Zonder ongelukken bereikte iedereen 't dal en vervolgens werd 't beekje stroomopwaarts gevolgd. Op stenen in de beek vonden we zeer veel *Brachythecium rutabulum* met kapsels (in eerste instantie voor *B. rivulare* aangezien), daarnaast ook *Platyhypnidium riparioides* en *Cratoneuron filicinum*. De steile beekoevers leken op 't eerste gezicht veelbelovend, doch achteraf was het resultaat vrij povertjes. *Thamnum alopecurum*, *Amblystegium varium* en *Oxyrrhynchium swartzii* konden hier als nieuwe soorten genoteerd worden. De heer Agsteribbe is nog een steile, nauwe zijkloof opgeklommen; helemaal bovenaan deed hij nog een mooie vondst, n.l. *Lejeunea cavifolia* op halfvergane *Anomodon viticulosus*!

De aanhoudende vochtigheid en het weinig afwisselende aspect dat de vegetatie ons hier bood waren min of meer fnuikend voor het enthousiasme van de deelnemers. Een rijk bemoste boomstam die dwars over de beek lag en o.m. *Radula complanata*, *Tortella tortuosa* en *Metzgeria furcata* bevatte, deed dit enthousiasme weer wat aanwakkeren, doch uiteindelijk was niemand bereid om er een opname van te maken.

Na een half uurtje werd definitief omgekeerd en de terugtocht ingezet. Zeer veel fructifiërende *Fissidens taxifolius* werd onderweg aangetroffen en verzameld. Niet ver van de uitgang van het dal passeerden we een nogal vochtig graslandje, waarin volop *Chrysoplenium oppositifolium* bloeide. Bij een beekje dat onder 't pad doorloopt via een leidingbuis en in het grasland uitkomt werd lang gediscussieerd overmos dat in grote kussens dit beekje begeleidde en soms sprekend de habitus van *Cratoneuron filicinum* aannam. Uiteindelijk bleek het toch allemaal een natte vorm van *Brachythecium rutabulum* te zijn (kapsels gaven hier de doorslag).

Prof. v.d. Wijk en van Zanten gingen hier vast vooruit naar Durbuy om enkele zaken te regelen. Nauwelijks waren ze echter uit 't gezicht verdwenen of Luitingh ontdekte kapsels van *Mnium undulatum*. Direct snelde een ieder toe en begon sys-

tematisch het mosdek van het graslandje uit te pluizen en te sorteren, waarbij zeer veel fructifiërende exemplaren te voorschijn kwamen. Naast *Mnium undulatum* bleek ook *Rhytidiadelphus triquetrus* hier kapsels te bezitten, zodat deze dag op het laatste moment nog kostbaar materiaal opleverde voor de exsiccaten-verzamelingen.

III. Verslag maandag 29 april door P.A. Bakker

Op maandagmorgen 29 april begaven we ons eerst naar een dalletje ten zuidoosten van Tohogne. Op de hellingen van het dal vielen ons direkt twee zeldzame varensoorten op: grote rozetten naaldvaren (*Polystichum aculeatum*) en de tere blaasvaren (*Cystopteris filix-fragilis*). Op de kalkrijke, hier en daar wat lemige, bodem groeiden o.a. *Fissidens bryoides*, *Tortula subulata*, *Mnium marginatum* en *Neckera complanata*. In een gedeelte met sparren en Amerikaanse eiken vonden we enige acidophile soorten als *Plagiothecium curvifolium* en *Polytrichum formosum*. Langs met *Uloa bruchii* begroeide eiken daalden we af tot op de bodem van het dal, dat alleen in de wintermaanden water herbergt. Tussen grote stenen groeiden *Pellia endiviaefolia*, *Mnium punctatum* en *Plagiothecium sylvaticum*. Opeens hoorden we van de overzijde van het dal een juichkreet: prof. van der Wijk had zelf *Mnium undulatum* met kapsels gevonden! Merkwaardig is dat deze soort zeer plaatselijk fructificeert; in rijk met *Mnium undulatum* begroeide gedeelten vonden we steeds maar één of enkele kleine plekjes met kapsels.

Vervolgens zetten we koers naar de Rocher de Glawan, ten noorden van Barvaux. Op de oostzijde van deze kalkrotsen, dicht bij de weg naar Barvaux, groeiden verschillende voor het kalkgrasland karakteristieke planten: gestippeld zonneroosje (*Helianthemum nummularium*), pijlbrem (*Genistella sagittalis*), esparcette (*Onobrychis viciifolia*), vroege zegge (*Carex praecox*) en voorjaarszegge (*Carex caryophyllaea*), de laatste twee bloeiend. Vele kalkmossen groeiden op de rots: *Camptothecium lutescens*, *Ctenidium molluscum*, *Tortella tortuosa*, *Tortula ruralis* en *Encalypta streptocarpa*. Verder *Orthotrichum anomalum*, *Grimmia pulvinata*, *Schistidium apocarpum*, *Frullania*

tamarisci, verschillende *Cladonia*-soorten (o.a. *Cladonia fo-liacea* var. *alcicornis* en *Cladonia rangiformis*) en een zwart gelei-achtig licheen *Collema* cf. *pulposum*. Langs een pad met *Rhodobryum roseum* en *Dicranum polysetum* bereikten we het hoogste punt, waar we genoten van een schitterend uitzicht over de Ourthe. De steile, op het zuiden geëxponeerde, rotswand was hier begroeid met grote pollen bloeiend blauwgras (*Sesleria caerulea*), bergnachtorchis (*Platanthera chlorantha*) en mannetjesorchis (*Orchis mascula*); de beide orchideeënsoorten in knop. Op de naakte rots vonden we twee zeldzame lichenen: *Dermatocarpon miniatum* en *Lecanora muralis*.

Langs de steile rots werd de afdaling begonnen naar de Ourthe. Bij het afdalen werden twee methoden toegepast: enkelen kwamen - op vrij snelle wijze - rollend over losse stenen onderaan de helling, terwijl een andere groep zich op de wijze van "slingerapen" van boom tot boom voortbewoog. De laatste groep bewonderde tijdens het afdalen fraaie tongvarens (*Phyllitis scolopendrium*) en *Porella platyphylla*, *Neckera crispa*, *Anomodon viticulosus*, *Rhytidiadelphus triquetrus* en *Metzgeria furcata*. Langs de Ourthe kwamen we door een mooi essenbos met bloeiende gele anemonen (*Anemona ranunculoides*), bosmuur (*Stellaria nemorum*) en adderwortel (*Polygonum bistorta*). In dit gedeelte werden *Thamnium alopecurum* en weer *Anomodon viticulosus* en *Porella platyphylla* gevonden. Oplangs de Ourthe groeiende wilgen vielen *Orthotrichum affine*, *Tortula subulata* en *Metzgeria furcata* op.

's Middags werd eerst koers gezet naar rotsen aan de Ourthe bij Sy. Ondanks de regen werd ijverig naar mossen gezocht. Het sortiment kalkmossen was ongeveer gelijk aan dat op de Rocher de Glawan, zodat het ons niet lukte hier soorten te vinden die we nog niet eerder hadden genoteerd. "Kapseljagers" kwamen in verrukking door het vinden van *Hylocomium splendens* met sporogonen. Op de terugtocht naar de auto's troffen we op stenen *Rhynchostegium murale* aan. Een korstvormig licheen op de leisteel heette volgens de heer Jacques *Diploschistes scruposus*. Prof. van der Wijk vertelde dat deze helling in de zomer een massale begroeiing van wit bosvogeltje (*Cephalanthera longifolia*) vertoont.

Op rotsen bij het station Bomal hoopten we aan zuur gesteente gebonden mossen aan te treffen. Er was inderdaad een laag Schist, maar daar boven lag een laag Schiefer, zodat

langs de rots lopend kalkrijk water ervoor zorgde dat er alleen maar kalkmossen groeiden, en wel voornamelijk enkele plukjes *Encalypta streptocarpa*, *Campylium chrysophyllum*, *Tortella tortuosa*, *Camptothecium lutescens* en *Ditrichum flexicaule*. Dit gedeelte viel nogal tegen, zodat we blij waren iets verder van het station verwijderd een bronnetje te ontdekken waar o.a. *Brachythecium rivulare* en *Conocephalum conicum* groeiden. Ger Harmsen kwam na ijverig speuren triomfantelijk met *Brachythecium glareosum* aandragen.

Het volgende terrein lag bij Barvaux. Een stenen brug over een beek leverde niets bijzonders op, maar langs een landweggetje omzoomd door bloeiende primula's, longenkruid en gulden boterbloem vonden we o.a. *Hylocomium splendens*, *Dicranum scoparium* en *Pleurozium schreberi* (alle drie met kapsels!). Op de rotsen langs het weggetje diverse kalkmossen: *Ditrichum flexicaule*, *Ctenidium molluscum*, *Brachythecium glareosum*, *Tortella tortuosa*, *Plagiochila asplenioides*, *Racomitrium canescens*, *Fissidens adianthoides* en *Encalypta streptocarpa*. De vondst van *Barbilophozia barbata* bracht allen in verrukking. Tussen muggenorchissen (*Gymnadenea conopsea*) groeiden nog *Rhytidium rugosum* en *Frullania tamarisci*.

Tot besluit van deze dag bezochten we een hunnebed bij Weris. Het bleek een z.g. Dolmen te zijn, d.i. een hunnebed waar één dode in werd begraven. De mossenooft viel tegen: *Polytrichum piliferum*, *Bryum capillare*, *Frullania dilatata* en *Orthotrichum spec.* Een interessant, op een landkaart lijkend, licheen op het hunebed was *Rhizocarpon geographicum*.

IV. Verslag van dinsdag 30 april (Durbuy langs weg richting Marche en Barvaux)

door E. Agsteribbe

Enige deelnemers, waaronder Prof. v.d. Wijk, moesten dinsdagmorgen reeds vroeg huiswaarts; de anderen hadden wat meer tijd, voldoende om nog een korte excursie te houden. Om 9 uur werd begonnen met een inspectietocht van de laanbomen aan beide kanten van de weg Durbuy - Marche. Ze bleken goed "be-most" te zijn, alhoewel deze vegetatie niet bijzonder soortenrijk was. De bomen waren in hoofdzaak essen en iepen en ver-

derop enkele linden. Ze waren rijk begroeid met *Orthotrichum*-soorten, n.l. *O. affine*, *O. diaphanum* en *O. lyellii*. Regelmatig kwam hier ook nog voor *Tortula laevipila* en *Frullania dilatata*. De eerste 2 kilometers van de weg werden op deze wijze onderzocht, daarna werd besloten ook nog een klein stukje (in verband met de ver voortgeschreden tijd) van de weg Durbuy - Barvaux te onderzoeken op mossen. De hier gevonden bryophyten groeiden vrijwel allemaal oprotsformaties en muurtjes aan beide kanten van de weg. Het bleken in hoofdzaak kalkminnende soorten te zijn, zoals *Ctenidium molluscum*, *Encalypta streptocarpa*, *Thamnum alopecurum*.

Tegen 11 uur keerde men weer terug naar hotel of tent om daarna huiswaarts te gaan.

Alhoewel het weer niet meewerkte, had de vele regen dit voordeel dat alle mossen er op hun best uit zagen en zelfs voor de verwenste bryoloog was de weelderige mosvegetatie op de rotsen in alle tinten van geelbruin tot donkergroen, een lust voor de ogen. Wat ons echter ook nog bijzonder opviel was wel dat een groot aantal soorten zo rijkelijk fructifiërend voorkwam.

In totaal zijn op deze excursie gevonden 110 soorten en variëteiten bladmossen, 17 soorten levermossen en 44 soorten lichenen. Voorwaar, een zeer goede oogst.

Ook landschappelijk was dit een zeer mooi gebied. Alle deelnemers konden terugzien op een zeer geslaagde en uitstekend georganiseerde excursie.

Summary:

The spring field meeting was held this year from 27th to 30th April at Durbuy in the Belgian Ardennes.

Since the rocks of these hills are composed of limestone, the mosses found were mainly calcicole. The Ardennes have a high annual rainfall, therefore the bryophytes showed a luxurious growth and the many species recorded was gratifying. Some 110 species musci, 17 species hepaticae and 44 species of lichens were collected. Many species of mosses, rarely found fruiting in the Netherlands, were gathered here with capsules.

Legenda soortenlijst

(Abbreviations of the record-list)

- 1 - Centrum van Durbuy en Escalier.
 - 2 - Langs de Ourthe bij Durbuy, gedeelte van autoweg naar Tohogne.
 - 3 - Palange (hellingbos en beekdal).
 - 4 - Omgeving Tohogne (vochtig dal langs weg Tohogne-Barvaux)
 - 5 - Omgeving Sy aan de Ourthe.
 - 6 - Rocher de Glawan.
 - 7 - Langs weg bij Barvaux.
 - 8 - Rotsen en bronnetje Bomal bij station.
 - 9 - Dolmen bij Weris.
 - 10 - Op rotsen van achterkant kasteel Durbuy langs de Ourthe.
 - 11 - Durbuy, op iepen, essen en linden langs weg naar Marche.
 - 12 - Durbuy, op rotsen en muren langs weg naar Barvaux.
- ! - met kapsels.

De determinaties van de blad- en levermossen zijn van E. Agsteribbe en S. Groenhuijzen. De determinaties van de lichenen zijn, tenzij anders vermeld, van de heer E. Jacques uit België. Deze lijst is verre van volledig daar niet alle lichenen zijn verzameld.

R.A.MaasG. = Dr. R.A. Maas Geesteranus uit Leiden.

De nomenclatuur van de blad- en levermossen is volgens de laatste opgave van Prof. Dr. R. v. d. Wijk in "Buxbaumia" 16 e jrg. no. 3/4 december 1962, pag. 50 t/m 67.

MUSCI

Abietinella abietina	
Amblystegium serpens	
" varium	
Anomodon viticulosus	
Atrichum undulatum	
Barbula fallax	
" revoluta	
" unguiculata	
" vinealis var. cylindrica	
Brachythecium glareosum	
" rivulare	
" rutabulum	
" populeum	
" salebrosum	
" velutinum	
Bryoerythrophyllum recurvirostre	
Bryum argenteum	
" cf. caespiticium	
" capillare	
" inclinatum	
" pseudotriquetrum	
Calliergonella cuspidata	
Camptothecium lutescens	
Campylium chrysophyllum	
Ceratodon purpureus	
Cirriphyllum piliferum	
Cratoneuron commutatum	
" filicinum	
Ctenidium molluscum	
Dicranella heteromalla	
Dicranoweisia cirrata	
Didymodon rigidulus	
Ditrichum flexicaule	
" heteromallum	

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Opmerkingen

```

.   x   .   .   .   .   .   .   .   .   .   .
!x x x x x . x . . . x .
x . !x . . . . . . x .
x x !x . x !x x . . x !x x
x . !x !x x x x . . . .

```

! = cum spor.

```

.   .   x   .   .   .   x   .   .   .   .   .
.   .   .   .   .   x   .   .   .   .   .
. !x . x . . . . . . .
.   .   .   .   .   x   .   .   .   .   .
.   .   .   .   .   .   x   x   .   .   .
x . . . . . . x . . . .
x !x !x !x x x . x . . .
. !x . . . . . . .
. !x !x x . . . . .
!x !x x !x . . !x . . .
!x . . . . !x x . . . !x .
x x . . . . . . . . .
.   .   .   .   .   x   .   .   x   .   x
!x !x !x !x !x !x !x !x !x !x !x !x
.   .   .   .   .   .   .   .   .   !x .
.   x   .   .   .   .   .   .   .   .

```

in greppel

```

x x x . . x . x . x x x
x !x x . x !x . x . . .
x x . . x x . x . . .
x . x x x x . x . . .
x x x . . . . . x . .
. x . . . . . . . .
. x x . . . . . . .
x !x x x x x x x . . x x

```

met kalk geïncrusteerd

```

x . . !x . . x . . . .
x x . . . . . . . x .
.   .   .   x   .   .   .   .
x x . . x x x x . . .
.   .   .   .   x   .   .   .

```

MUSCI

Encalypta streptocarpa	
Eurhynchium striatum	
Fissidens adianthoides	
" bryoides	
" cristatus	
" taxifolius	
Funaria hygrometrica	
Grimmia pulvinata	
Homalia trichomanoides	
Homalothecium sericeum	
Hylocomium splendens	
Hypnum cupressiforme	
" " fo. filiforme	
" " ssp. imponens	
" " var. lacunosum	
Isothecium myosuroides	
Leptodontium flexifolium	
Leucodon sciuroides	
Mnium affine	
" hornum	
" marginatum	
" punctatum	
" rostratum	
" stellare	
" undulatum	
Neckera complanata	
" crispa	
Orthodicranum montanum	
Orthotrichum affine	
" anomalum	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Opmerkingen
x	x	x	.	x	x	x	x	.	.	x	x	
x	!x	!x	x	x	x	x	.	.	.	.	.	
x	x	x	.	.	x	x	.	.	.	.	.	
!x	.	!x	!x	!x	.	!x	.	.	.	.	.	
x	x	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	
x	!x	!x	!x	x	!x	x	.	.	.	.	.	
x	.	.	.	.	!x	!x	.	.	.	.	.	
!x	!x	x	.	.	x	.	.	x	x	.	.	
x	!x	!x	!x	.	!x	.	.	.	.	!x	x	
!x	x	x	x	x	x	x	.	x	x	!x	.	
x	x	x	.	!x	x	!x	.	.	.	.	.	
!x	x	!x	!x	x	x	x	x	.	.	!x	.	
.	x	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	.	
.	x	.	.	.	x	x	.	.	.	.	.	
x	x	x	x	.	.	.	.	.	.	.	.	
.	.	.	.	.	.	x	.	.	.	.	.	
.	x	x	.	x	.	.	.	.	.	.	.	
x	x	x	x	x	x	x	x	.	.	.	.	
x	x	x	x	.	.	.	.	.	.	.	.	
.	.	x	x	.	x	.	.	.	.	.	.	
x	x	!x	x	x	.	.	x	.	.	.	.	
!x	.	x	x	.	x	x	.	.	.	x	.	
x	.	x	x	x	.	.	.	.	.	.	.	
x	x	!x	!x	x	x	x	x	.	.	x	x	
x	!x	!x	!x	x	x	.	.	.	.	x	!x	
x	!x	x	.	.	x	.	.	.	.	.	.	
.	.	x	.	.	.	.	.	.	.	.	.	
!x	!x	!x	!x	!x	!x	.	.	.	.	!x	.	
!x	!x	.	.	.	!x	.	.	.	!x	.	.	

MUSCI

Orthotrichum	cupulatum	
"	anomalum var. saxatile	
"	diaphanum	
"	lyellii	
"	striatum	
"	spec.	
Oxyrrhynchium	praelongum	
"	schleicheri	
"	swartzii	
Plagiothecium	curvifolium	
"	denticulatum var. denticulatum	
"	sylvaticum var. neglectum	
Platyhypnidium	riparioides	
Pleurozium	schreberi	
Pohlia	nutans	
Polytrichum	formosum	
"	piliferum	
Pseudoscleropodium	purum	
Racomitrium	canescens	
"	heterostichum	
Rhodobryum	roseum	
Rhynchostegium	confertum	
"	megapolitanum	
"	murale	
Rhytidiadelphus	lozeus	
"	squarrosus	
"	triquetrus	
Rhytidium	rugosum	
Schistidium	apocarpum	
Seligeria	recurvata	
Streblotrichum	convolutum (= Barbula convoluta)	
Thamnum	alopecurum	
Thuidium	tamariscinum	
Tortella	flavovirens	

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Opmerkingen

```

x . . . . . . . . . .
!x !x . . . !x . . . . .
x x . . . . . . . !x .
. !x !x . . !x . . . !x .
. . . . . . . . . !x .
. . . . . . . x . . .
x x !x !x x x . x . . .
!x x . . . . . . . . .
. . x x . . . . . . x

. . . !x x . . . . .
. . . !x . . . . .
x x x !x . . . . .
x x !x . . x x . . .
x . . . . x !x . . .
x . . . . . . . . .
x . x x . . x . . .
. . . . . . . x . .
x x x . x x x . . .

. . . . x !x x . . .
. x . . . . . . .
. x x . . x . . .
x x . . . !x . . .
. . !x . . !x . . !x .
. . x !x !x . . x . .
x x . . . . . . .
x . !x . x . . . .
x !x !x . x x x . . !x x
. x . . . . x . . .

!x !x . . !x !x !x !x !x !x . !x
. !x . . . . . . .
x . x . . x . x . x x x

x . x . . x . . . . x x
x x x . . . . . .
. x . . . . x . . .

```

MUSCI

<i>Tortella tortuosa</i>	
<i>Tortula laevipila</i>	
" <i>latifolia</i>	
" <i>muralis</i>	
" <i>ruralis</i>	
" <i>subulata</i>	
" <i>virescens</i> (= <i>T. pulvinata</i>)	
<i>Trichostomum crispulum</i>	
" <i>tenuirostre</i>	
<i>Ulota bruchii</i>	
" <i>crispa</i>	
<i>Weisia controversa</i>	

HEPATICAE

<i>Barbilophozia barbata</i>	
<i>Conocephalum conicum</i>	
<i>Frullania dilatata</i>	
" <i>tamarisci</i>	
<i>Lejeunea cavifolia</i>	
<i>Lophocolea bidentata</i>	
" <i>heterophylla</i>	
" <i>minor</i>	
<i>Metzgeria conjugata</i>	
" <i>furcata</i>	
" <i>pubescens</i>	
<i>Pellia endiviaefolia</i>	
" <i>epiphylla</i>	
<i>Porella platyphylla</i>	

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 Opmerkingen

```

x x x . x x x x . . . .
. x . . . x . . . . x .
. . . . . . . . . x .
x !x . . . !x !x !x x . x .
x x . . . x . . x . . .
. . . !x . x . . . . .
x . . . . . . . . . .
. . . . x . x x . . . .
. x . . . . . . . . .

```

```

. !x !x !x !x . . . . .
. !x . . . . . . . . .
!x !x . !x . !x !x . . . .

```

```

. . . . . . x . . . .
!x . x . . . . x . . . .

```

```

x x x x x x . . x . x .
x . . . . x x . . . . .

```

```

. . x . . . . . . . .
x x x x x x x x . x x x
x x x x . . . . . x . .
. x x . . . . . . . .

```

```

. x . . . . . . . . .
x x x . . . . . . . .
. . . . . x . . . . .

```

```

x x x x . . . . . . .
. . x . . . . . . . .
x x x . x x . . x . x .

```

HEPATICAE

Radula complanata	
Scapania aspera	
Scapania nemorosa	

LICHENES

Caloplaca spec.	
Candelaria concolor	
Candelariella vitellina	
Cetraria glauca	
Cladonia chlorophaea	
" coniocraea	
" fimbriata	
" foliacea var. alcicornis	
" foliacea var. firma	
" glauca	
" major	
" mitis	
" cf. pityrea	
" rangiformis	
" subrangiformis	
" tenuis	
Collema spec.	
Crocynia membranacea	
Dermatocarpon miniatum	
Diploschistes scruposus	
Evernia prunastri	
Lecanora crassa	
" muralis	
Ochrolechia subviridis	
Parmelia acetabulum	

LICHENES

Parmelia	caperata	
"	fuliginosa	
"	isidiothila	
"	olivacea	
"	physodes	
"	scortea	
"	sulcata	
Peltigera	canina	
"	horizontalis	
"	polydactyla	
"	subcanina	
"	variolasa	
Pertusaria	amara	
Physcia	spec.	
Ramalina	farinacea	
Rhizocarpon	geographicum	
Usnea	dasypoga	
"	hirta	
Verrucaria	spec.	

KAARTJE VAN EXCURSIEGEBIED
RONDOM DURBUY

